

אלימות היא גם עניין של תקציב: כך התכווצה התוכנית למיגור אלימות נגד נשים

הרצח של דיאנה רז בידי בן זוגה מעלה את סוגיית הכשלים ביישום התוכנית הממשלתית למניעת אלימות נגד נשים • בדיקת גלובס מראה כי התוכנית אושרה לפני ארבע שנים, אבל בפועל רק שליש מהסכום הועבר • החשש שברקע: הבידוד והסגרים של הקורונה יגבירו את התופעה

[שני אשכנזי](#) 07.02.2021 **גלובס**

בסוף השבוע נרצחה דיאנה רז בת ה-32 על ידי בן זוגה, אמיר רז, שוטר הנושא נשק ברישיון. דיאנה רז היא האישה השנייה הנרצחת על רקע מגדרי בשנת 2021. בשנת 2020, מוקדי הרווחה והחברה האזרחית נמתחו עד לקצה, בזמן שנשים רבות התקרבו למצבים מסכני חיים בצל הסגרים החוזרים והנשנים והשעות הרבות יותר בחיק המשפחה.

בחלק ממקרי הרצח בשנים האחרונות כנגד נשים היו לרשויות המדינה אינדיקטורים ברורים על אלימות מסוכנת בין כתלי הבית. אך למרות זאת הטיפול בסוגיה נגרר משנה לשנה, ותוכנית לאומית למניעת אלימות כלפי נשים שאושרה בשנת 2017 - איננה מיושמת במלואה עד היום.

תת תקצוב בתוכנית למניעת אלימות במשפחה

טיפול בגברים מכים

עובר בפועל

נדרש לתוכנית

10 ← 28

מיליון שקל

מיליון שקל

מענה טיפולי לילדים ובני נוער במרכזים למניעת אלימות במשפחה

עובר בפועל

נדרש לתוכנית

10 ← 60

מיליון שקל

מיליון שקל

מענה בקהילה לאזרחים ותיקים

עובר בפועל

נדרש לתוכנית

9 ← 27

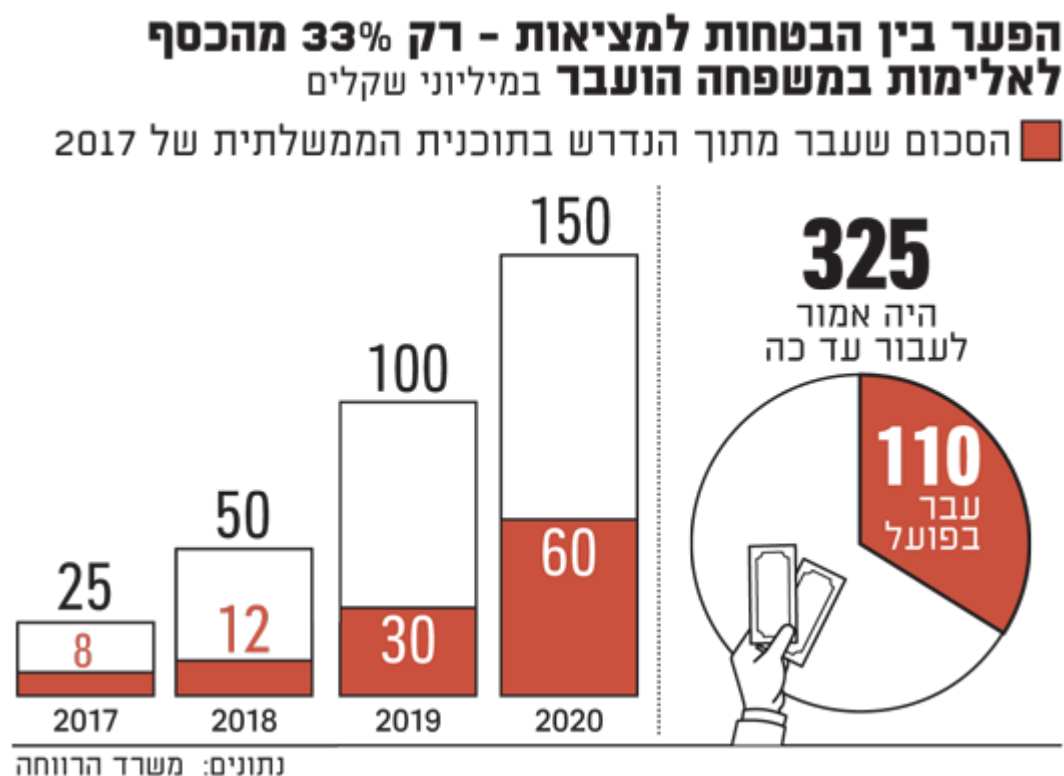
מיליון שקל

מיליון שקל

נתונים: משרד הרווחה

יישום התוכנית הוערך ב-250 מיליון שקל בשנה, סכום שהיה אמור לאפשר תקצוב הולם לתוכניות טיפול בקהילה, שיקום גברים אלימים, מקלטים לנשים מוכות, תוכניות חינוך מגדרי, פתרונות דיור נוספים לנשים, פיתוח מענה לילדים ובני נוער ועוד. ואולם, בהחלטת הממשלה עצמה לא נקבעו מקורות תקציביים ליישומה, והיא נותרה בלא תקציב קבוע. לכן, בשנים החולפות, נגררה התוכנית בין הצהרות הפוליטיקאים לבין יישום חלקי.

הוועדה הבין-משרדית ששקדה על תוכנית הפעולה, התייחסה ליישום הדרגתי של התוכנית, כך שמדי שנה יתווספו לבסיס התוכנית 50 מיליון שקל, עד תקרת 250 מיליון שקל שיאפשרו תפעול מלא של כלל סעיפיה. ואולם, לבסוף החליטה הממשלה להקצות כ-50 מיליון קבועים מדי שנה בלבד. ומה קרה בפועל עם הסכום הזה? בשנתיים הראשונות יחדיו, הוקצו בסך-הכול 20 מיליון שקל, וב-2019 הועברו 30 מיליון שקל בלבד.

בשנת 2020, הועבר סכום גבוה יותר 60 - מיליון שקל, 10 מיליון מתוכם הוגדרו כ"תוספת קורונה". כך שבפועל מאז שנת 2017 הוקצו לתוכנית בסך-הכול 110 מיליון שקל - רק כשליש מהסכום שדובר בתוכנית המקורית.

תת-תקצוב: מטיפול בגברים אלימים ועד הכשרות בקהילה

אין נראה תת-תקצוב בפועל? למשל, התקציב השנתי לטיפול בגברים אלימים עומד על 10 מיליון שקל, לעומת יעד של כ-28 מיליון שקל בתוכנית המקורית - שיעור של 35% ביחס לנדרש על פי תוכנית היישום; המענה הטיפולי לילדים ובני נוער במרכזים למניעת אלימות במשפחה תוקצב בכ-10 מיליון שקל, לעומת 60 מיליון שקל שהיו אמורים להיות מוקצים לפי התוכנית; המענה בקהילה לאזרחים ותיקים אף הוא מתוקצב בחסר - 9 מיליון שקל התקבלו לעומת 26 מיליון שהיו מיועדים לפי התוכנית.

לפי שדולת הנשים, היעדר תקציב גרם לכך שלא אוישו מלוא התקנים של המטה המנהל את התוכנית הלאומית. כמו כן, לפי שדולת הנשים, חסר תקציב לשיקום גברים אלימים או לטיפול בקהילה, ותקציב להכשרות בנושא אלימות במשפחה לגורמים במשטרה ובמערכת המשפט. בנוסף, חסר תקציב לפיתוח מענה ייעודי לילדים ובני נוער נפגעי אלימות ועוד. נדרשים גם תיקוני חקיקה בנושא אזיק אלקטרוני, חוק המחייב גברים אלימים לעבור שיקום בטרם חזרתם לקהילה ותגבור סדנאות לזוגיות בריאה בבתי הספר. פוסט-קורונה

"רצח נשים זו מגפה שעלולה להחריף"

יעל סיני, מנהלת קשרי כנסת וממשל בשדולת הנשים, מדגישה שללא תקצוב שנתי מלא, התוכנית לא תיושם במלואה. "זה החטא הקדום של יישום התוכנית, שמלווה אותנו עד היום", אומרת סיני. "במשך הרבה שנים כל המשאבים הופנו לטיפול בנפגעת לאחר שהפגיעה כבר נעשתה, זה מעט מדי ומאוחר מדי. למשרד הרווחה יש תוכניות גדולות וחשובות לאיתור מוקדם, למניעה, לשיקום גברים אלימים אבל זה דורש שהממשלה תהפוך הצהרות לתקציבים ותעביר במידי 100 מיליון שקל לתוכנית הלאומית - זהו הסכום המצטבר שאותו הייתה צריכה הממשלה להעביר השנה לפי התוכנית, עד שהתקציב יעלה ליישום מלא של 250 מיליון שקל. רק יישום מלא יעזור להילחם בתופעה."

לפי בדיקה שבוצעה במרכז להעצמת האזרח, בשל המחסור בתקציב לצד תיקוני חקיקה, מתוך 26 סעיפי התוכנית, יושמו רק שבעה באופן מלא, ו-12 נוספים יושבו באופן חלקי בלבד.

ד"ר שלמה וייל, חוקרת ראשית בביה"ס לחינוך באוניברסיטה העברית, ייסדה בשנה שעברה את "התצפית על רצח נשים בישראל", במטרה לנתח את הנתונים הנוגעים לרצח נשים בישראל. לפי וייל 57%, מהקורבנות בשנת 2020 הן מהמגזר הערבי, ומתוך 18 המקרים שבהם ידועה זהות הרוצח לרשויות, 17 מקרים הרוצח הוא קרוב משפחה, וב-13 מהמקרים מדובר בבן הזוג של הקורבן.

"אני לא מכירה הרבה תוכניות שאושרו, ובמשך ארבע שנים לא רואים את היישום המלא בשטח. ביום שהשקנו את התוכנית, ראש הממשלה הופיע בכנסת ונאם על הקמת רשות ממשלתית למיגור אלימות. אבל בפועל חסר כסף כדי להקים מקלטים לגברים, ובינתיים נשים וילדים יוצאים מהבית, כשהגבר האלים נשאר בבית. יש שני מקלטים בלבד לנשים דתיות, כולל חרדיות. במקום, יש יוזמות שממומנות באופן פרטי, כמו פורום מיכל סלע."

וייל מזכירה גם מתוצאות משבר הקורונה שעלול להביא להחרפה של המצב הקיים. "רצח נשים זו מגפה. בשנת 2021 זה עשוי להיות חריף יותר. הקורונה היא מגפה שקשורה גם

למגדר; נשים מתבודדות יותר בבית, אין להן חוגי תמיכה כי הן פחות יכולות לבקר את המשפחה שלהן או להגיע למסגרות טיפול כי יש סגר, והן נתונות בבתים שבהם יש גברים אלימים, שמונעים מהם לפעמים גם שימוש בטלפון או באינטרנט."

תת-תקצוב בתוכנית למניעת אלימות במשפחה - דוגמאות

טיפול בגברים אלימים

נדרש לפי התוכנית: 28 מיליון שקל
מועבר בפועל: 10 מיליון שקל
35%

מענה טיפולי לילדים ובני נוער במרכזים למניעת אלימות במשפחה

נדרש לפי התוכנית: 60 מיליון שקל
מצב בפועל: 10 מיליון שקל
16%

מענה בקהילה לאזרחים ותיקים :

נדרש לפי התוכנית: 27 מיליון שקל
מצב בפועל: 9 מיליון שקל
33%